

1 .Tabela porównawcza planu studiów na kierunku nauki o rodzinie o specjalności nauczycielskiej

Plan studiów zgodnie z rozporządzeniem MENiS		Plan studiów na kierunku nauki o rodzinie WT UMK	
Nazwa przedmiotu	Liczba godzin (łącznie 360)	Nazwa przedmiotu	Liczba godzin
Psychologia	60	Psychologia ogólna	60
		Psychologia szkolna	15
		Psychologia rozwojowa	45
		Psychologia rozwojowa dzieci i młodzieży	30
Pedagogika	60	Pedagogika ogólna	60
		Pedagogika społeczna	30
		Pedagogika specjalna	30
		Pedagogika opiekuńczo-wychowawcza	15
Dydaktyka przedmiotowa dwóch specjalności nauczycielskich	150	Dydaktyka ogólna	30
		Dydaktyka wychowania do życia w rodzinie	75
		Dydaktyka nauczania etyki	75
Przedmioty uzupełniające	60	Emisja głosu	30
		Pierwsza pomoc przedlekarska	30
		Komunikacja interpersonalna	30
Godziny do dyspozycji	30		

2. Treści programowe

Grupa treści podstawowych		
Nazwa przedmiotu	Treści kształcenia	Efekty kształcenia – umiejętności i kompetencje
Antropologia filozoficzna	Antropologia fundamentalna: przedmiot, cel, metoda, przednaukowy opis człowieka jako baza dla interpretacji filozoficznej, podstawowe i bezpośrednie doświadczenie siebie jako osoby, próby wyjaśniania faktu ludzkiego oraz ocena ich wartości, próby określenia ontycznej struktury człowieka, filozoficzne określenie ostatecznych relacji osobowego istnienia człowieka, dusza a ciało, geneza człowieka. Antropologia szczegółowa: metodologia przedmiot antropologii szczegółowej, zagadnienia szczegółowe antropologii: poznanie, wolność, dobro, miłość, piękno, rola kultury, społeczny wymiar człowieka, rola rodziny, rola narodu.	Rozumienie człowieka jako bytu osobowego, krytyczna ocena koncepcji antropologicznych, identyfikowanie założeń antropologicznych w różnych teoriach i koncepcjach występujących w naukach społecznych
Etyka	Koncepcja etyki. Czyn jako przedmiot materialny etyki. Spór o normę moralności. Wyznaczniki moralności czynu. Natura ludzka jako norma miłości osoby. Metafizyka moralności. Teoria sumienia. Aretologia etyczna. Etyka jako teoria upadku i wyzwolenia moralnego człowieka. Kształtowanie i ewaluowanie zasad etycznych. Normy etyki europejskiej. Moralne wymagania w odnoszeniu się do dóbr materialnych. Normy moralne strzegące ludzkiej mowy.	Umiejętność analizy zagadnień etycznych; wartościowania ludzkiego postępowania i etycznej kwalifikacji czynu; analizy i oceny współczesnych problemów i konfliktów moralnych; kształtowania sądów i postaw moralnych człowieka.
Filozofia wychowania i edukacji	Podstawowe pojęcia filozofii wychowania (wychowanie, edukacja, pedagogika, filozofia wychowania); Charakterystyka sytuacji wychowawczej; Pojęcie naturalizmu i jego odmiany; Naturalizm edukacyjny (koncepcja J.J. Rousseau, antypedagogika); Główne idee pragmatyzmu; Pragmatyzm edukacyjny J. Deweya i współczesnego pragmatyzmu; Geneza i główne idee liberalizmu; Odmiany liberalizmu; Liberalizm w edukacji; Podstawowe idee personalizmu; Odmiany personalizmu; Personalistyczna koncepcja wychowania; Autotranscendencja osoby ludzkiej (transgresje); Transcendencja osoby względem świata natury (akty poznania, moralność i duchowość, akty miłości, akty wolności); Transcendencja osoby względem społeczeństwa (sposób istnienia, podmiotowość wobec praw, godność); Wspólnoty życia i wychowania człowieka (masa, rodzina, naród, państwo, Kościół); Człowiek jako podmiot kultury.	Rozumienie człowieka jako bytu osobowego i filozoficzne pojmowanie nauczania i wychowania; określanie norm postępowania.
Podstawowe zagadnienia z filozofii	Prezentowane w trakcie zajęć treści mają za cel wdrożyć studenta w dziedzinę racjonalnego dyskursu filozoficznego, który spełnia następujące warunki: wewnętrznej niesprzeczności, historyzmu, prawdy, uwzględniania konsekwencji praktycznych głoszonych twierdzeń teoretycznych.	Rozumienie podstawowych pojęć filozoficznych; prezentacja wiedzy o charakterze: naukowym, sprawdzalnym i komunikowalnym, wyjaśnienie świata rzeczy realnie istniejących, wdrożenie w dziedzinę racjonalnego dyskursu filozoficznego; krytyczna interpretacja rzeczywistości.

	<p>Układ treści zajęć koncentruje się wokół następujących problemów: 1. monizm filozoficzny (starożytny i współczesny), jego źródła, główne tezy, przedstawiciele i postacie, konsekwencje praktyczne i teoretyczne; 2. dualistyczna interpretacja rzeczywistości (Platon i jego następcy) jej źródła, główne tezy, przedstawiciele i postacie, konsekwencje praktyczne i teoretyczne; 3. pluralistyczna interpretacja rzeczywistości (Arystoteles), jej źródła, główne tezy, przedstawiciele i postacie, konsekwencje praktyczne i teoretyczne; 4. realistyczna interpretacja rzeczywistości (św. Tomasz z Akwinu), jej źródła, główne tezy, przedstawiciele i postacie, konsekwencje praktyczne i teoretyczne; 5. nowożytne filozoficzne obrazy świata i człowieka oraz ich konsekwencje teoretyczne i praktyczne.</p>	
Logika	<p>Język jako narzędzie poznania i komunikacji – język jako system znaków, metajęzyk, język naturalny a język sztuczny, kategorie składniowe, nazwy i zadania. Definiowanie, klasyfikacja, podział logiczny. Logika klasyczna. Podstawowe pojęcia syntaktyki i semantyki logicznej – niesprzeczność, zupełność, wynikanie, interpretacja, model. Elementy logiki nieklasycznej, logiki pragmatycznej, logiki formalnej oraz metalogiki.</p>	<p>Nabycie umiejętności poprawnego myślenia, mówienie i wykonywanie czynności wiedzotwórczych. Wykorzystanie metod formalnych do analizy wnioskowań, wydobywanie pełnej treści komunikatu językowego, wykrywanie błędów wypowiedzi oraz błędów czynności wiedzotwórczych, analiza argumentacji i chwytów etystycznych.</p>
Metodologia nauk	<p>Podstawowe pojęcia semiotyki logicznej, wnioskowanie, definiowanie, dowodzenie, erystyka, erotetyka, anomalie semiotyczne, sposoby uściślenia języka, transformacja tekstu.</p>	<p>Poprawne wyrażanie myśli, formułowanie twierdzeń, analizowanie tekstu i jego rozumienie, właściwe odczytywanie znaczeń kryjących się za słowami, rozpoznawanie elementów manipulacji językowej, rozpoznawanie środków retorycznych i funkcji tekstu, budowanie poprawnej argumentacji, właściwe formułowanie pytań i odpowiedzi, umiejętne analizowanie wypowiedzi przeciwnika.</p>
Bioetyka	<p>Bioetyka podejmuje zagadnienia związane z ingerencją medycy i genetyki w życie, oraz zdrowie człowieka. W tym obszarze badań podejmowane są następujące zagadnienia: istota i wartość życia; znaczenie zdrowia w refleksji filozoficzno-teologicznej; godność, wartość i integralność osoby ludzkiej; zjawiska kulturowe redukujące możliwości rozwoju człowieka; kultura życia i miłości; prokreacja technicyzowana; ingerencje genetyczne; klonowanie człowieka; diagnoza preimplantacyjna i prenatalna a kwestia ochrony życia; transplantacje organów; ingerencje medyczne ukierunkowane na cele inne niż ratowanie zdrowia; aborcja; eutanazja; samobójstwo; zabójstwo; ochrona konieczna; kara śmierci; etapy umierania.</p>	<p>Zapoznanie ze stanowiskiem Kościoła w kwestiach odnoszących się do ludzkiego życia od poczęcia do naturalnej śmierci, posługiwanie się poprawnym językiem teologicznym, umiejętne prowadzenie dyskusji w oparciu o znajomość rzeczowych argumentów, zdybicie umiejętności analizy tekstów źródłowych, zdobycie umiejętności wchodzenia w debatę ze współczesną kulturą w najbardziej fundamentalnych dla ludzkiego życia kwestiach, które znajdują się w obrębie zainteresowania bioetyki.</p>
Psychologia ogólna	<p>Psychologia jako nauka o człowieku. Główne nurty w psychologii. Metody badań psychologicznych. Biologiczne podstawy psychiki człowieka. Pojęcie procesów</p>	<p>Rozumienie podstawowych pojęć psychologicznych, biologicznych mechanizmów zachowania, mechanizmów obronnych, Umiejętne prowadzenie badań psychologicznych.</p>

	<p>psychicznych. Procesy poznawcze w kategoriach odbioru i przetwarzania informacji. Percepcja, myślenie i rozwiązywanie problemów. Pamięć. Uczucie się – elementarne i złożone formy uczenia się. Emocje. Motywacje. Osobowość – podstawowe koncepcje, struktura osobowości. Różnice indywidualne – inteligencja, temperament, styl poznawczy. Poznawanie innych i samego siebie.</p>	
Psychologia szkolna	Zaburzenia lub dysfunkcje rozwojowe u dzieci i młodzieży.	Umiejętne charakteryzowanie zaburzeń i dysfunkcji rozwojowych u dzieci i młodzieży, prawidłowe postępowanie z dziećmi z zaburzeniami dysfunkcjonalnymi.
Metody badań psychologiczno-pedagogicznych	W trakcie zajęć studenci poznają podstawowe techniki badawcze stosowane w psychologii i pedagogice. Należą do nich: rozmowa, wywiad, obserwacja, techniki socjometryczne, metody projekcyjne, dyferencjał semantyczny Osgooda, metody badania postaw rodzicielskich i technik wychowawczych, itp. Omawiane są także podstawowe pojęcia z zakresu metodologii badań psychologicznych, takie jak: pojęcie zmiennej, rodzaje zmiennych, problem badawczy, hipoteza, etapy procesu badawczego.	Wykorzystanie wiedzy z zakresu psychologii w edukacji. Posługiwanie się technikami badawczymi stosowanymi w psychologii i pedagogice. Określanie różnic indywidualnych i wynikających z nich implikacji dla wychowania i kształcenia. Samopoznanie i samodoskonalenie.
Wstęp do socjologii	Historyczne uwarunkowania powstania socjologii oraz kształtowanie się socjologii jako dyscypliny naukowej. Główni przedstawiciele socjologii; ich poglądy a także główne teorie socjologiczne. Kulturowe podstawy życia społecznego, definicje kultury i kultura masowa. Rozwój społeczeństw oraz teorie modernizacji, konwergencji i zależności. Interakcje jako przedmiot zainteresowania socjologii; społeczeństwo z perspektywy interakcji; interakcje w ujęciu G. C. Homansa i E. Goffmana. Osobowość społeczna, rola społeczna, tożsamość; socjalizacja pierwotna i wtórna. Formy kontroli społecznej i zachowania konformistyczne. Zbiorowości społeczne, zagadnienie grup społecznych. Nierówności społeczne oraz problem marginalizacji społecznej.	Dostrzeganie, analizowanie i interpretowanie różnych zjawisk społecznych.
Socjologia wychowania	Przedmiotem wykładu jest proces wychowania analizowany z punktu widzenia socjologii. Ogólna charakterystyka dziedziny; historia rozwoju socjologii wychowania, jej przedmiot, funkcje, problemy; nowoczesne społeczeństwo – nowoczesna osobowość społeczna; rola społeczna, socjalizacja i postawy (rodzicielskie, społeczne, interpersonalne); wychowanie i pojęcie systemu wychowania; kultura i jej związek z wychowaniem; rodzina jako środowisko wychowawcze; szkoła jako środowisko wychowawcze; opiekuńcza funkcja szkoły, to podstawowe zagadnienia, które będą przedmiotem wykładu.	Wykorzystywanie wiedzy socjologicznej oraz procedur badawczych do diagnozowania i wyjaśniania problemów pedagogicznych.

Pedagogika ogólna	Pedagogika jako nauka w historycznym procesie kształtowania się jej charakteru i tożsamości. Przedmiot, źródła i metody badań w pedagogice i podstawowe jej metodologiczne problemy oraz orientacje. Podstawowe ujęcia, kategorie i definicje wychowania w pedagogice. Główne nurty współczesnej myśli pedagogicznej i kryteria ich wyróżniania. Pedagogika ogólna jako podstawy wychowania i pedagogiki. Podstawowe idee rozwoju i wychowania człowieka. Naturalne i instytucjonalne formy wychowania. Zawód pedagoga.	Rozumienie istoty nauki o wychowaniu, rozumienie problemów współczesnej pedagogiki, rozumienie podstawowych kategorii używanych nad edukacją i wychowaniem.
Pedagogika społeczna	Geneza i rozwój pedagogiki społecznej. Podstawy teoretyczno-metodologiczne. Typologia głównych środowisk wychowawczych: rodzina - struktura, odpowiedzialność wychowawcza, zagrożenia, instytucjonalna pomoc rodzinie. Grupa rówieśnicza, typologia i funkcje grup. Środowisko szkolne w procesie wychowania. Zagadnienia czasu wolnego. Wykluczenie społeczne i grupy ryzyka zagrożeniem społecznym. Wsparcie dziecka i rodziny w środowisku naturalnym. Formy opieki nad dzieckiem pozbawionym opieki: sieroctwo naturalne i społeczne. Adopcja, dom dziecka, świetlica środowiskowa i inne pozainstytucjonalne formy wsparcia.	Analiza odmiennych koncepcji wychowania, rekonstruowanie założeń oraz koncepcji wychowawczej. Posługiwanie się różnymi koncepcjami wychowania w analizie i opisie rzeczywistości społecznej.
Pedagogika opiekuńczo-wychowawcza	Teoretyczne podstawy opieki i wychowania przez opiekę: Pedagogika opiekuńcza jako dyscyplina i nauka, jej geneza, przedmiot, zadania, czołowi przedstawiciele i perspektywy rozwoju dyscypliny. Pojęcie opieki i potrzeb opiekuńczych, zakresy i kategorie opieki. Opiekun-wychowawca – dyspozycje osobowościowe i modele kształcenia. Rodzina jako środowisko opiekuńczo-wychowawcze: Funkcje i przemiany współczesnej rodziny. Kierunki opieki nad dzieckiem w środowisku rodzinnym. Zakłócenia funkcjonalne rodziny i formy jej wspomaganie. Zjawiska patologiczne w rodzinie. Sieroctwo społeczne oraz metody zapobiegania i kompensowania tego zjawiska. Rodzaje, przyczyny, rozmiary i skutki sieroctwa rodzinnego. Specyfika potrzeb dzieci sierocych rodzinie. Główne problemy opieki i wychowania dzieci osieroconych społecznie. Instytucjonalne formy opieki nad dzieckiem osieroconym społecznie. Rodziny zastępcze – sytuacja dziecka pozostającego pod opieką i główne problemy funkcjonowania rodzin zastępczych. Rodzinne domy dziecka i wioski dziecięce jako instytucjonalne formy rodzinnej opieki zastępczej. Pozaszkolne formy pracy opiekuńczo-wychowawczej. Formy opieki elementarnej, kompensacyjnej i profilaktycznej w środowisku szkoły. Szkolna opieka całkowita (internaty i bursy szkolne). Pozaszkolne formy pracy opiekuńczo-wychowawczej i socjoterapeutycznej w środowisku	Rozumienie zadań pedagogiki opiekuńczo-wychowawczej, scharakteryzowanie placówek opiekuńczo-wychowawczych. Identyfikowanie możliwości i ograniczeń procesów edukacji i wychowania.

	lokalnym. Opieka nad dzieckiem w sytuacji choroby i rekonwalescencji.	
Pedagogika specjalna	Pedagogika specjalna jest nauką o nauczaniu i wychowaniu osób nie w pełni sprawnych intelektualnie, odbiegających od umownej normy psychicznej lub fizycznej. Punktem wyjścia jest podmiotowe traktowanie jej adresatów. W zakres zajęć z pedagogiki specjalnej wchodzi następujące zagadnienia: pedagogika specjalna jako nauka (przedmiot, terminologia, podział); zasady ortodydaktyki, zasadnicze kierunki rewalidacji, elementy historii wychowania osób z niepełnosprawnością intelektualną – wielcy wychowawcy; dokumenty państwowe i kościelne dotyczące pedagogiki specjalnej i katechezy specjalnej; edukacja religijna - katecheza osób specjalnej troski (programy, funkcjonowanie klas integracyjnych), rozwój i organizacja świetlic profilaktyczno-wychowawczych.	Rozumienie istoty pedagogiki specjalnej. Charakterystyka placówek zajmujących się osobami nie w pełni sprawnymi intelektualnie.

Grupa treści kierunkowych		
Nazwa przedmiotu	Treści kształcenia	Efekty kształcenia – umiejętności i kompetencje
Psychologia rozwojowa	Przedmiot i zakres psychologii rozwojowej. Historia badań nad rozwojem człowieka. Teorie rozwoju psychicznego. Metody badań rozwoju psychicznego człowieka w ciągu całego życia – podłużne i poprzeczne. Fazy i stadia rozwoju psychicznego od poczęcia aż po starość. Podstawowe potrzeby dziecka i ich zaspokajanie w rodzinie, kształtowanie osobowości, rozwój uczuć dziecka w okresie przedszkolnym, Zabawa w życiu dziecka, Katecheza a doświadczenie religijne, Wychowanie do nawrócenia, Kryzys światopoglądowy młodzieży, Konflikty w kształtowaniu światopoglądu, Problem uzależnień, Niedostosowanie społeczne dzieci i młodzieży, Problemy psychospołeczne osób uzależnionych.	Zapoznanie z ogólnymi problemami dotyczącymi rozwoju człowieka. Prześledzenie zmian związanych z rozwojem człowieka w ciągu całego życia – uwzględniającym poszczególne stadia życia człowieka.
Psychologia rozwojowa dzieci i młodzieży	Zapoznanie studentów z teoretycznymi podstawami psychologii rozwoju (np. pojęciem rozwoju, zmiany rozwojowej, czynnikami rozwoju, psychologią biegu życia itd.); zapoznanie z poszczególnymi okresami rozwoju dzieci i młodzieży; zapoznanie z rozwojem poszczególnych funkcji oraz wskazanie czynników wpływających na przebieg rozwoju. W ramach okresów rozwojowych podejmowane są problemy związane z danym okresem rozwojowym. Zapoznanie z poszczególnymi okresami rozwojowymi człowieka od okresu prenatalnego do okresu dorastania.	Scharakteryzowanie rozwoju dzieci i młodzieży. Umiejętność dokonania diagnozy jakościowej dziecka, przeprowadzenia obserwacji. W ramach zajęć studenci dokonują diagnozy jakościowej rozwoju dziecka, której celem jest opis i wyjaśnienie systemów oraz aktywności wybranego dziecka. Realizacja tego celu dokonuje się poprzez zebranie materiału diagnostycznego metodą dzienniczek obserwacji oraz opracowanie tego materiału w formie diagnozy rozwojowej.
Psychologia starzenia się, umierania i żałoby	Granice i kryteria okresu późnej dorosłości; stereotyp człowieka starego; biologiczny wymiar starzenia się;	Dostrzeganie i rozumienie problemów człowieka starego i chorego. Umiejętność nawiązania kontaktu interpersonalnego z

	<p>psychospołeczny wymiar starości: zdarzenia krytyczne, teorie adaptacji do starości; psychologiczny wymiar starości: zmiany w sferze poznawczej, emocjonalnej, behawioralnej; biologiczne i psychologiczne teorie starzenia się; osobowość człowieka starego; mądrość ludzi starych w kontekście rozwoju osobowego; komunikacja interpersonalna z osobami starszymi; funkcjonowanie w rodzinie: relacje małżeńskie, relacje rodziców i dzieci, rola wnuków; psychologiczne aspekty przejścia na emeryturę; wydarzenia życiowe w starości: wymiar zawodowy i rodzinny; spostrzeganie ludzi starych przez społeczeństwo; problemy psychofizyczne w wieku starości; wycofanie się z aktywności indywidualnej i społecznej; determinanty bilansu życiowego; zagadnienia z kręgu psychopatologii starzenia się: depresja, zespół otępienny, choroba Alzheimera, kontakt interpersonalny z osobami chorymi; problematyka umierania i śmierci: wymiary śmierci, teorie procesu umierania, doświadczenie śmierci; psychologiczne aspekty żałoby: ekspresja żałoby, stadia żałoby, radzenie sobie ze stratą bliskiej osoby.</p>	<p>osobami chorymi. Wskaże na sposoby radzenia sobie po stracie osoby bliskiej. Ukaże miejsce człowieka starego w rodzinie i społeczeństwie. Scharakteryzuje psychologiczne aspekty żałoby.</p>
Pedagogika rodziny	<p>Funkcja wychowawcza rodziny, Przygotowanie do życia w rodzinie, Pedagogizacja rodziny, Elementy więzi małżeńskiej, Komunikacja, Małżeństwo drogą do świętości, Zadania małżeństwa i rodziny wg FC, Konflikty i kryzys życia małżeńskiego, Pojęcie i znaczenie atmosfery rodzinnej. W dalszej części wykładów poruszane są: Rodzina kolebką życia, Planowanie rodziny, Zasady duszpasterskie, Koncepcja wychowania, Ideał wychowawczy, Kultura środowiska rodzinnego, Rozwój fizyczny, czynniki wpływające na rozwój rodziny, Potrzeby dziecka w rodzinie. Kolejny blok tematyczny stanowią: Wychowawcza rola ojca i matki, Wychowanie religijne, do modlitwy, do miłości, Wychowanie seksualne, moralne, społeczne. Ostatnia część dotyczy zagadnień: Mass-Media w służbie ewangelizacji, Błędy wychowawcze, Rodzina jako podmiot socjalizacji.</p>	<p>Rozumienie wychowania i funkcjonowania człowieka w małżeństwie i rodzinie a także procesu przygotowania do życia rodzinnego. Umiejętność rozumienia zasad mających wpływ na prawidłowo funkcjonującą wspólnotę małżeńsko-rodzinno.</p>
Socjologia rodziny	<p>Celem wykładu jest zapoznanie studentów z następującymi zagadnieniami szczegółowymi: rozwój socjologicznych badań nad rodziną, przedmiot socjologii rodziny, metody i techniki badawcze stosowane do badania zjawisk rodzinnych, funkcje rodziny (instytucjonalne i osobowe), role i pozycje w rodzinie, kulturowe i religijne modele rodziny, przemiany strukturalne i funkcjonalne rodziny na przełomie wieków, sytuacja polskich rodzin w okresie przemian ustrojowych, znaczenie i symbolika domu i mieszkania.</p>	<p>Rozumienie socjologiczno-społecznych uwarunkowań rozwoju, wychowania i funkcjonowania człowieka w małżeństwie i rodzinie.</p>

<p>Polityka społeczna</p>	<p>Zakres, pojęcie i cele polityki społecznej; Główne pojęcia polityki społecznej; Struktura społeczna a bezpieczeństwo socjalne; Doktryny społeczne a koncepcje polityki społecznej; Kwestie społeczne ubóstwo, bezrobocie, bezdomność - pojęcia i modele rozwiązywania poszczególnych kwestii w różnych koncepcjach polityki społecznej; Płaca; Wybrane obszary polityki społecznej: polityka rodzinna (modele w różnych koncepcjach), polityka zdrowotna, polityka edukacyjna, polityka społeczna i zabezpieczenia socjalne wobec ludzi starych.</p>	<p>Rozumienie aktualnej sytuacji społeczno-politycznej i uwarunkowań środowiskowych wpływających na życie małżeńsko-rodzinne.</p>
<p>Psychologia społeczna</p>	<p>Status metodologiczny psychologii społecznej. Przedmiot psychologii społecznej. Natura społeczna człowieka. Miejsce psychologii społecznej wśród innych nauk. Historia myśli społecznej w świecie. Historia myśli społecznej w psychologii polskiej. Metodologia badań w psychologii społecznej. Koncepcje teoretyczne stosowane w psychologii społecznej. Metody i techniki badań. Zagadnienie postaw. Problem definicji postaw. Komponenty postawy. Rodzaje postaw. Podstawowe cechy postaw. Badanie, kształtowanie i zmiany postaw. Małe grupy społeczne. Definicji grupy. Założenia teoretyczne. Interakcje grupowe. Cele grupowe. Normy grupowe. Konformizm. Struktura grupowa. Kierownictwa grupowe. Spoistość grupy. Stereotypy i uprzedzenia. Rodzaje stereotypów. Geneza oraz podstawowych korelatów stereotypów i uprzedzeń. Termin agresja. Podstawowe teorie agresji. Agresja jako instynkt. Fizjologiczne podłoże agresji. Agresja jako popęd. Agresja jako rezultat uczenia się. Wyznaczniki agresji: Czynniki genetyczne. Prowokacja. Pobudzenie emocjonalne. Przemoc w mediach. Normy i oczekiwania społeczne. Katharsis czyli rozładowanie. Karanie agresji. Złożone interakcje psychologiczne. Etyka badań w psychologii społecznej.</p>	<p>Rozumienie psychologicznych uwarunkowań rozwoju, wychowania i funkcjonowania człowieka w małżeństwie i rodzinie. Znajomość wpływu sytuacji społecznych na procesy percepcji, pamięci, motywacji i na osiągnięcia w wykonywaniu różnych czynności i działań.</p>
<p>Psychologia małżeństwa i rodziny</p>	<p>Prawidłowości funkcjonowania rodziny rozumianej jako system interakcji. Fazy w cyklu życia rodzinnego. Wybór współmałżonka. Dojrzałość do małżeństwa. Dziecko w rodzinie. Rodzina z adolescentem. Faza „pustego gniazda”. Starość i umieranie. Postawy rodzinne. Komunikacja w rodzinie. Konflikty rodzinne i ich rozwiązywanie. Spór konstruktywny. Zadowolenie z małżeństwa - uwarunkowania. Charakterystyka rodziny prawidłowej. Rodziny o zaburzonej strukturze. Dezorganizacja rodziny. Zaburzenia w funkcjonowaniu rodziny. Przemiany rodziny.</p>	<p>Scharakteryzowanie prawidłowego funkcjonowania małżeństwa i rodziny w kontekście psychologicznym. Opisanie kryteriów dojrzałości psychologicznej do małżeństwa, umiejętność rozwiązywania konfliktów.</p>

Elementy psychologii klinicznej i psychiatrii	Źródła i przedmiot psychologii klinicznej. Norma i patologia w zachowaniu ludzkim. Diagnoza zaburzeń u dzieci i dorosłych. Wybrane zagadnienia zaburzeń u dzieci (emocjonalne, adaptacyjne) i u dorosłych (stres krytycznych wydarzeń życiowych, nerwice, zaburzenia psychiczne na tle organicznym, psychozy).	Wskazanie norm i patologii w zachowaniu ludzkim. Scharakteryzowanie zaburzeń psychicznych u dzieci i dorosłych.
Fizjologia człowieka	Jedność budowy organizmów żywych. Układ oddechowy. Układ sercowo-naczyniowy. Układ krwionośny. Układ pokarmowy. Wydzielanie dokrewne. Wydalanie – nerki. Układ ruchu. Układ rozrodczy. Elektrofizjologia neuronu. Rdzeń kręgowy. Czucie, węch, smak. Wzrok i słuch. Mózgowie.	Scharakteryzowanie funkcjonowania organizmu ludzkiego.
Wybrane zagadnienia z prawa rodzinnego, administracyjnego, karnego i zabezpieczenia społecznego	Zasady i źródła prawa rodzinnego; prawo małżeńskie; rozwód; separacja; problematyka ustalania pochodzenia dziecka od rodziców; władza rodzicielska; opieka i kuratela; alimentacja; zasady i źródła prawa karnego; wybrane zagadnienia przestępstw przeciwko życiu i zdrowiu przeciwko rodzinie i opiece ; a także przeciwko czci i nietykalności cielesnej, współpraca organizacji pozarządowych z samorządem – analiza ustaw o samorządzie gminnym, o samorządzie powiatowym, o samorządzie województwa, o administracji rządowej w województwie; ustawa o pomocy społecznej.	Umiejętne posługiwanie się wybranymi przepisami prawnymi z zakresu prawa rodzinnego, administracyjnego i karnego. Rozumienie i stosowanie prawa w zakresie opieki i opieki rodzinie.
Zagadnienia moralne małżeństwa i rodziny	Osoba i płeć. Normatywny wymiar płciowości. Problemy szczegółowe życia płciowego. Patologia seksualna. Zadania rodziny chrześcijańskiej. Odpowiedzialne rodzicielstwo. Antykoncepcja i środki poronne.	Rozumienie godności człowieka i znaczenia odpowiedzialnego rodzicielstwa.
Duchowość małżeńsko-rodzinna	Wzór świętej Rodziny w życiu rodzinnym. Elementy pogłębiające życie wewnętrzne rodziny. Znaczenie modlitwy. Rodzina jako Kościół domowy.	Odkrywanie elementów wzmacniających relacje małżonków z Bogiem i między sobą.
Teologia małżeństwa i rodziny	Punktem wyjścia są teologiczne podstawy badań nad małżeństwem i rodziną, oraz systematyzacja nauki dotyczącej małżeństwa i rodziny. Kwestie szczegółowe obejmują następujące działy: - małżeństwo i rodzina w zamyśle Boga Stwórcy i Zbawcy (małżeństwo i rodzina w Starym i Nowym Testamencie) - misterium małżeństwa - podstawy teologii miłości ze szczególnym uwzględnieniem miłości małżeńskiej - podstawy teologii ciała - odpowiedzialne rodzicielstwo - różnice moralne i antropologiczne pomiędzy antykoncepcją a okresową wstrzemięźliwością małżeńską – sakrament małżeństwa i jego cechy - małżeństwo jako droga do świętości - małżeństwo w misterium Chrystusa - małżeństwo w misterium Kościoła - obraz rodziny w mediach - problem duszpasterstwa małżeństw niesakramentalnych.	Rozumienie powołania małżonków w świetle Bożego Objawienia, misji i znaczenia. Odkrywanie elementów eklesjalnych w życiu małżeńsko-rodzinnym.

Dysfunkcje rodziny	Dysfunkcyjność a patologia rodziny. Źródła i uwarunkowania dysfunkcyjności. Funkcjonowanie rodzin dysfunkcyjnych (uzależnienia, przemoc, rodziny niepełne).	Rozpoznawanie kryzysów w rodzinie, wspieranie rodziny w sytuacjach trudnych.
Opieka paliatywna i hospicyjna	Geneza opieki hospicyjnej i paliatywnej. Postawy wobec nieuleczalnej choroby w jej fazie terminalnej: chory, rodzina, społeczeństwo. Płaszczyzna medyczna, psychologiczna, socjalna i duchowa w opiece hospicyjnej.	Analiza przypadków studium ludzi chorych. Prowadzenie rozmów z terminalnie chorymi i ich rodzinami, nawiązywanie kontaktów z ośrodkami opieki paliatywno-hospicyjnymi.
Poradnictwo małżeńsko-rodzinne	Zasady działania, zakres i zadania poradnictwa małżeńskiego i rodzinnego oraz jego trudności, zagrożenia i pracownicy. Techniki, metody prowadzenia poradnictwa. Komunikacja międzyosobowa, konflikty i problemy wychowawcze.	Niesienie pomocy osobom potrzebującym pomocy, wsparcie psychiczne i duchowe.
Psychoprofilaktyka rodziny	Wykład z psychoprofilaktyki rodziny zakłada trzy zasadnicze elementy: Pierwszy z nich, to celowe i konstruktywne działania nakierowane na promowanie rozwoju człowieka w rodzinie, a więc umożliwianie mu realizowania własnych potencjalności (zgodnie z humanistyczną koncepcją człowieka). Drugi, to działania ukierunkowane na likwidowanie czynników szkodliwych, zagrażających utracie zdrowia i sprzyjających pojawianiu się zaburzeń (tzw. czynniki ryzyka). Trzeci, to działania ukierunkowane na wprowadzaniu czynników sprzyjających zdrowemu rozwojowi i konstruktywnemu życiu (tzw. czynniki chroniące). Podejmowanie działań zapobiegających patologizacji życia wymaga od profesjonalistów z tej dziedziny, posiadania odpowiedniej wiedzy oraz umiejętności praktycznych. Stąd też, należy podkreślić dwa zasadnicze cele: dostarczenie studentom odpowiedniej wiedzy, oraz stworzenie im warunków do doskonalenia dotychczasowych i nabywania nowych umiejętności działania pomocnego.	Rozumienie przyczyn i skutków psychopatologii w życiu rodzinnym, doradztwo w ramach wsparcia rodziny.
Diagnostyka środowiska społecznego	Celem przedmiotu jest uzyskanie przez studentów wiedzy o istocie i znaczeniu rozpoznania potrzeb poszczególnych środowisk społecznych (rodzina, środowisko lokalne, środowisko rówieśnicze, stowarzyszenie, parafia); zapoznanie z prawidłowościami procedury diagnostycznej, z metodami, technikami i wybranymi narzędziami badawczymi oraz zdobycie umiejętności praktycznego ich stosowania.	Rozpoznawanie potrzeb środowisk społecznych i posługiwanie się metodami i technikami wybranych narzędzi badawczych do diagnostyki środowiska społecznego.
Komunikacja interpersonalna	Zdolność prowadzenia rozmowy jest jedną z najmocniejszych, jeśli nie najmocniejszą, stroną człowieka. Zrozumienie zasad procesu komunikowania się, poznania tajemnicy języka, mowy ciała, sztuki słuchania, perswazji czy asertywności, pozwala człowiekowi czerpać duże korzyści w każdej sferze jego życia. Komunikacja to	Posługiwanie się komunikatami werbalnymi i niewerbalnymi w relacjach interpersonalnych. Zastosowanie empatii rozmowie z drugim człowiekiem.

	<p>także coś więcej niż słowa, gesty, zachowania, akcja - to także transakcja, rytuał, więź czy w końcu wspólnota (communio personarum). Ćwiczenia służą poznaniu, zrozumieniu i wykorzystaniu w życiu osobistym i społecznym tych twierdzeń.</p>	
<p>Metody planowania rodziny</p>	<p>Podziały i rodzaje metod planowania rodziny. Różnice między metodami. Historia metod planowania rodziny. Fizjologia płodności. Metoda Multiple-Index. Interpretacja kart cykli. Technologie wspomagające rozpoznawanie płodności. Uczenie metod przez SNNPR i Katolickie Poradnie Życia Rodzinnego. Certyfikaty nauczyciela i instruktora NPR - wymagania i uprawnienia. Evangelium vitae, Veritatis splendor i Adhortacja Familiaris consortio.</p>	<p>Stosowanie różnych metod planowania rodziny. Odkrywanie wartości moralnych w wyborze metody planowania rodziny.</p>
<p>Praca socjalna</p>	<p>Geneza i rozwój pracy socjalnej. Przedmiot i zakres pracy socjalnej. Analiza podstawowych pojęć (opieka, pomoc, praca socjalna, ratownictwo, kompensacja, interwencja społeczna, egzystencja godna człowieka, akcja socjalna, państwo opiekuńcze). Teoretyczny i praktyczny kontekst pracy socjalnej. Społeczne dzieje pomocy człowiekowi. Zawód pracownika socjalnego w aspekcie historycznym. Zawód „pracownik socjalny”: pojęcie terminu „zawód” i jego klasyfikacja; geneza zawodu „pracownik socjalny”; sylwetka pracownika socjalnego; problemy kształcenia pracowników socjalnych. Modele polityki społecznej jako wyznaczniki sposobów realizacji pracy socjalnej: model redystrybucyjny /zaopatrzeniowy (instytucjonalnej polityki społecznej); model socliberalny (socjalnej gospodarki rynkowej); model liberalny. Klienci pomocy społecznej: osoby starsze w systemie pomocy społecznej; bezrobotni; rodziny wielodzietne; osoby niepełnosprawne, bezdomne; rodziny niewydolne wychowawczo, rodziny zastępcze, opieka zastępcza.</p>	<p>Korzystanie z metod pracy socjalnej, stawianie diagnozy społecznej i socjalnej. Opracowywanie i ocena programów naprawczych, identyfikowanie placówek pomocy społecznej, nawiązywanie kontaktów z instytucjami pomocy społecznej.</p>
<p>Metodyka pracy socjalnej</p>	<p>Geneza i rozwój pedagogiki społecznej i pracy socjalnej. Teoretyczne podstawy pracy socjalnej (geneza, pojęcia, definicje). Formy, założenia i zasady pracy socjalnej. Klasyfikacja działania metodycznego w pracy socjalnej. Metoda prowadzenia indywidualnych przypadków (historia, definicje i pojęcia, założenia, etapy, prawa i zasady stosowania, prawa interwencji). Metoda pracy grupowej w pracy socjalnej (rozumienie metody, odmiany, typologie grup, proces grupowy i podstawowe techniki, ocena efektów działania). Metoda organizowania środowiska (zakres i definicje, cele i etapy działań, możliwości i ograniczenia stosowania). Poradnictwo w teorii i praktyce (konceptje, interakcyjny model</p>	<p>Stawianie diagnozy socjalnej. Udzielanie wsparcia i aktywizowanie osób społecznie marginalizowanych. Kontaktowanie z placówkami niosącymi pomoc osobom potrzebującym. Rozumienie dylematów etycznych pracownika socjalnego.</p>

	<p>poradnictwa, poradnictwo wczoraj, dziś i jutro, struktura organizacyjno-funkcjonalna poradnictwa). Wybrane zagadnienia interwencji kryzysowej. Dylematy etyczne pracownika socjalnego.</p>	
<p>Człowiek chory i niepełnosprawny w rodzinie</p>	<p>Związek pomiędzy rodziną, zdrowiem, chorobą i perspektywą teologiczną; Rodzina a integracja osób niepełnosprawnych umysłowo w dzieciństwie i wieku dorastania; Specyfika roli członków rodziny w sytuacji choroby dziecka; Problemy osób przewlekle chorych - studium porównawcze (zawał serca, cukrzyca, gruźlica); Rozmowa z terminalnie chorym - studium przypadku; Powinnościowy wymiar obecności chorego i niepełnosprawnego w rodzinie i szerszej społeczności (możliwości pomocy socjalnej); Etyczne aspekty życia małżeńsko-rodzinnego w kontekście zagrożenia AIDS.</p>	<p>Wskazanie sytuacji rodziny z człowiekiem chorym i niepełnosprawnym. Analiza studium przypadku ludzi chorych i udzielanie wsparcia osobom niepełnosprawnym.</p>
<p>Mediacja w rodzinie</p>	<p>Mediacja – problematyka, definicje i ujęcia. Zasady mediacji. Psychologia konfliktu. Strategie rozwiązywania konfliktów. Tryb zgłaszania się klientów do mediacji rodzinnej: mediacje obligatoryjne (mandatory) lub dobrowolne; typ klientów kierowanych przez sądy na mediacje. Etapy i przebieg mediacji. Techniki komunikacyjne w mediacji. Diagnoza obszarów sytuacji konfliktowej. Impas w mediacji. Praca nad porozumieniem w mediacji. Prawne podstawy mediacji w sprawach cywilnych. Mediacja w kwestiach dzieci i ich dobra. Istota, cele i zadania mediacji: mediator - 3. strona konfliktu; mediacja na tle innych procedur rozwiązywania konfliktów; mediacja jako wspomaganie negocjacji problemowych. Terapia a mediacja rodzinna - granice interwencji: odmiennosc założeń mediacji rodzinnej od terapii i poradnictwa; specyfika konfliktów rodzinnych - systemowe rozumienie rodziny; rodzaje spraw podlegających mediacjom rodzinnym. Korzyści i problemy związane ze stosowaniem procedur mediacji rodzinnych: korzyści (z perspektywy małżonków, dzieci i dalszej rodziny, szerszej społeczności i sądownictwa; potencjalne trudności (status prawny porozumień mediacyjnych, problem odpłatności za mediację; za i przeciw mediacji w sytuacji przemocy domowej; udział dzieci w mediacjach). Instytucjonalne ramy działania ośrodków mediacji rodzinnych w Polsce i na świecie. Zadania i kwalifikacje zawodowe mediatora rodzinnego.</p>	<p>Scharakteryzuje możliwości wyjścia z konfliktu i poprowadzi rodzinę, wskazując możliwości porozumienia. Zastosuje techniki komunikacyjne w mediacji.</p>
<p>Poradnictwo pedagogiczne</p>	<p>Podstawy poradnictwa. Główne kierunki poradnictwa. Poradnictwo integralne, poradnictwo na poszczególnych etapach życia małżeństwa i rodziny. Prowadzenia rozmów z osobami potrzebującymi wsparcia; przygotowywanie diagnozy i</p>	<p>Udzielenie poradnictwa pedagogicznego małżeństwu i rodzinie.</p>

	<p>prognozy w procesie poradnianym; rozpoznawanie konfliktów i kryzysów; opracowywania strategii rozwiązywania kryzysów; organizowania poradnictwa małżeńsko-rodzinnego; wskazywania właściwych form prywatnej i publicznej pomocy instytucjonalnej małżeństwu i rodzinie. Zasady komunikacji w poradnictwie małżeńskim i rodzinnym. Budowanie kontaktu interpersonalnego, posługiwania się komunikatami werbalnymi i niewerbalnymi w relacji interpersonalnej; identyfikowania sytuacji konfliktowych i ich źródeł; rozwiązywania konfliktów; przyjmowania i udzielania informacji zwrotnych. Warunki pracy poradni. Poradnictwo telefoniczne – zasady i techniki rozmowy. Pomoc małżeństwu i rodzinie w infrastrukturach świeckich i eklezjalnych.</p>	
--	--	--

Pozostałe przedmioty		
Nazwa przedmiotu	Treści kształcenia	Efekty kształcenia – umiejętności i kompetencje
Teologia moralna	Zajęcia podejmują następujące zagadnienia: problematyka moralności, definicja pojęć, omówienie przedmiotu, metody i źródeł teologii moralnej; Zarys dziejów myśli teologicznomoralnej z podkreśleniem przemian posoborowych; Antropologia teologicznomoralna - człowiek jako odbiorca powołania chrześcijańskiego; Czyn ludzki jako odpowiedź na powołanie; Prawo moralne, jako obiektywna norma postępowania; Sumienie, jako subiektywna norma postępowania; Dobro moralne czynu; Podstawy aretologii; Grzech, jako odrzucenie wezwania Bożego (hamartiologia).	Odkrywanie w doktrynalnych prawdach wiary implikacji moralnych; analizowanie zagadnień etycznych; wartościowanie ludzkiego działania i etycznej kwalifikacji czynu z perspektywy wiary i nauki Kościoła.
Wprowadzenie do Pisma Świętego	Omówienie podstawowych zagadnień związanych z Pismem świętym: ogólna charakterystyka głównych okresów historii zbawienia; natchnienie i jego skutki; prawda i świętość Pisma św., historia powstania tekstu biblijnego, kanon Pisma św.; hermeneutyka biblijna.	Umiejętność rozumienia Pisma Świętego, interpretowania ksiąg Starego i Nowego Testamentu w kontekście historycznym, literackim i teologicznym.
Teologia fundamentalna	Weczesnochrześcijańscy apologety; współczesna sytuacja chrześcijaństwa; teologia fundamentalna jako dyscyplina teologiczna; podstawowe ustalenia chrystologii fundamentalnej i eklezjologii fundamentalnej; argumenty za wiarygodnością chrześcijaństwa.	Umiejętność rozumienia podstawowych prawd chrześcijaństwa w aspekcie jego wiarygodności – także w odniesieniu do innych religii; podejmowania aktualnych zagadnień w dialogu z przedstawicielami różnych orientacji światopoglądowych.
Wprowadzenie do teologii dogmatycznej	Wykład poprzez wyjaśnienie podstawowych zasad uprawiania teologii dogmatycznej ma umożliwić studentom samodzielny wybór i badanie zagadnień filologicznych. Prezentacja źródeł, metody i celu uprawiania teologii. Ponadto w oparciu o symbol nicejsko-	Interpretowanie i posługiwanie się pojęciami z zakresu teologii dogmatycznej, rozumienia głównych prawd wiary w aspekcie historycznym i egzystencjalnym.

	konstatynopolitański zostanie ukazana oryginalność wiary i teologii katolickiej jako fundamentu nauki o człowieku i rodzinie.	
Technologie informacyjne	Technologie informacyjne. Edytor tekstu Microsoft Word: wprowadzanie i poprawianie tekstu; formatowanie tekstu; wypunktowanie i numerowanie, konspekty numerowane; definiowanie i wykorzystywanie miejsc tabulacji, znaki wiodące; tabele – tworzenie i formatowanie; podział dokumentacji na sekcje; wstawianie obiektów; tworzenie i wykorzystywanie szablonów; tworzenie i wykorzystywanie stylów; elementy konfiguracji Worda. Arkusz kalkulacyjny Microsoft Excel: budowa zeszytu i arkusza; formuły; adresowanie komórek; zaznaczanie bloków komórek, wierszy, kolumn i całego arkusza; formatowanie elementów arkusza; funkcje arkuszowe; operacje na bazach danych; wykresy; menedżer scenariuszy; bazy danych w programie Microsoft Access: projektowanie tabel, formularze kwerendy; raporty. PowerPoint: Widoki prezentacji; tworzenie slajdów w pustej prezentacji; wzorzec slajdów; efekty specjalne w prezentacji; przygotowanie i wypróbowanie czasu wyświetlania slajdów; prezentacja programów przydatnych w pracy dydaktycznej np.: Hot Potatoes. Technologie informacyjne w perspektywie moralnego nauczania Kościoła.	Umiejętności biegłego posługiwania się wybranymi funkcjami wskazanych programów.
Pierwsza pomoc przedlekarska	Aspekt prawny i moralny pierwszej pomocy przedmedycznej. Pierwsza pomoc w sytuacji: zatrzymania krążenia i oddychania u dorosłego, dziecka i niemowlęcia - ćwiczenia na fantomie; zadławienia i zakrzuszenia; zagrożenia życia związanego z układem nerwowym – padaczka, udar; zagrożenia życia związanego z układem krążenia – omdlenie, zawał serca, obrzęk płuc; cukrzyca; urazów – rany, krwotoki, urazy kończyn, urazy głowy, urazy szyi, urazy kręgosłupa i rdzenia kręgowego, urazy klatki piersiowej, urazy miednicy, brzucha; ciała obcego w gałce ocznej, uchu; zatrucia – pokarmem – grzyby, alkohol, leki; zatrucia gazami, rozpuszczalnikami chemicznymi; wypadku samochodowego – zabezpieczenie miejsca wypadku, segregacja poszkodowanych, przenoszenie poszkodowanych; oparzenia, odmrożenia, udaru cieplnego, utonięcia, porażenia prądem.	Udzielenie pierwszej pomocy w sytuacjach zagrażających życiu i zdrowiu.
Dydaktyka wychowania do życia w rodzinie	Wychowanie w szkole, definiowanie wychowania, miejsce szkoły w wychowaniu, wychowanie a profilaktyka, integralność wychowania, współpraca z rodzicami. Wychowanie prorodzinne i seksualne, wychowanie do życia w rodzinie w świetle	Formułowanie celów lekcji wychowania do życia w rodzinie, sporządzanie konspektu, metody pracy na lekcji z uwzględnieniem metod aktywizujących, właściwy dobór środków dydaktycznych do zajęć, komunikowanie się w praktyce szkolnej; umiejętność przemawiania i

	<p>prawa oświatowego ścieżki edukacyjne, podstawa programowa, sposób realizacji zajęć w szkole, wychowanie do życia w rodzinie a edukacja seksualna. Ludzka seksualność w procesie wychowawczym (integracja seksualna-osobowa, zadania wychowania w sferze płci, zasady wychowania prorodzinnego). Kryteria doboru programów, podręczników i pomocy dydaktycznych. Osobowość i predyspozycje nauczyciela wychowania do życia w rodzinie. Konstruowanie zajęć wychowania do życia w rodzinie (formułowanie celów-operacjonalizacja celów, dobór metod, technik nauczania, pomocy dydaktycznych, planowanie i ewaluacja zajęć</p>	<p>autoprezentacja. Wskazanie wzorca osobowego nauczyciela wychowania do życia w rodzinie.</p>
Emisja głosu	<p>Narządy mowy; proces mówienia; proces oddychania; artykulacja; dykcja, akcent; barwa, siła i wysokość głosu; fraza; pauza; wymowa ciała; przygotowanie tekstu do odczytania; zasady przemawiania, wykorzystanie mikrofonu.</p>	<p>Rozumienie fizjologii narządów mowy, poznanie zasad prawidłowego posługiwania się mową ojczystą, osiągnięcie należytej sprawności w artykulacji, dykcji i emisji głosu.</p>
Kwestie metaetyczne. Etyka normatywna a opisowa	<p>Wyjaśnienie rozumienia etyki normatywnej i opisowej. Normy, dogmaty i wartości moralne sposobem wyprowadzania wniosków i ocen czynów i postaw ludzkich. Etyka Platona, Kanta, św. Pawła i św. Augustyna. Kontekst społeczny, socjologiczny i faktograficzny podstawą etyki opisowej.</p>	<p>Różnicowanie etyki normatywnej i opisowej. Właściwe ocenianie czynów, postaw ludzkich i zjawisk społecznych.</p>
Etyka wartości	<p>Pojęcie wartości. System wartości. Hierarchia wartości i powinności. Typy, rodzaje wartości. Twórcy etyki opartej na wartościach. Postawy wobec odmiennych systemów wartościowania: sprzeciw, uznanie, tolerancja. Normy moralne a wartości. Absolutyzm i relatywizm, subiektywizm i obiektywizm etyczny. Człowiek jako wartość, człowiek wobec wartości, człowiek wobec cierpienia i śmierci – problem eutanazji, aborcji, kary śmierci.</p>	<p>Rozumienie akceptacji wartości ludzkich i kryteriów oceny wartości różnych światopoglądów. Refleksyjna postawa wobec życia. Rozpoznawanie wartości i powinności w sytuacjach dnia codziennego, formułowanie ocen moralnych, uzasadnianie ich. Rozumienie czym jest tolerancja podjęcie odpowiedzialności za siebie i innych oraz dokonywane wybory moralne.</p>
Wybrane zagadnienia z metafizyki i filozofii Boga	<p>Racjonalne i ostateczne wyjaśnienie rzeczywistości ukazujących pierwsze i podstawowe racje tego, co istnieje. Pojęcie bytu i jego transcendentale właściwości, różne koncepcje bytu, struktura bytu, przyczyny, jego rodzaje, a zwłaszcza problem istnienia Bytu Koniecznego. Analiza negatywnych i pozytywnych stanowisk dotyczących istnienia Boga i poznawalności Jego natury (istoty) wraz z ich krytyczną oceną. Współczesne wersje argumentacji za istnieniem Boga, inspirowane współczesnymi kierunkami filozofii oraz osiągnięciami nauk szczegółowych. Problematyka ateizmu, jego formy i przyczyny. Współczesna prezentacja idei Boga.</p>	<p>Rozumienie podstawowych pojęć i problemów metafizycznych; podstawowych koncepcji rzeczywistości jako pomoc dla wyrobienia sobie właściwego poglądu na świat i obecnego w nim człowieka, zapoznanie z filozofią problematyki istnienia Boga, kwestią poznawalności Jego istoty. Rozumienie różnych postaw człowieka wobec Boga, zwłaszcza zagadnień ateizmu.</p>
Etyka pracy	<p>Praca i jej wartość dla człowieka – definicja pracy, etyczne problemy pracy, niesprawiedliwość, wyzysk, bezrobocie, niskie zarobki, korupcja; obrona etyki pracy; Europejskie podejście do etyki pracy. Etyka zarządzania – wzorowy pracodawca.</p>	<p>Ukazanie wartości pracy dla człowieka, wykazanie etycznych problemów pracy, scharakteryzowanie wzorowego pracodawcy. Wskazanie najważniejszych wartości i norm etycznych regulujących zachowania i postępowanie pracowników; Rozumienie znaczenia przestrzegania reguł etycznych dla przedsiębiorstwa i samych</p>

		pracowników.
Etyka środków społecznego przekazu	Przekaz społeczny, środki społecznego przekazu, zasady i normy etyczne odnoszące się do przekazu społecznego. Problemy etyczne w przekazie społecznym (manipulacja, propaganda). Dokumenty Kościoła odnoszące się do środków społecznego przekazu.	Omówienie nowoczesnych środków społecznego przekazu, rozumienie przestrzegania zasad i norm etycznych w przekazie medialnym.
Etyka życia indywidualnego	Podstawowe kategorie etyczne czynów ludzkich, struktura ludzkiego czynu wg św. Tomasza z Akwinu, problematyka sumienia, kryteria etyczne, problemy etyczne w życiu indywidualnym: kłamstwo, nieuczciwość, zamach na życie. Katechizm Kościoła katolickiego – III część.	Rozumienie postępowania człowieka zgodnego z normami moralnymi. Ukazanie problemów etycznych w życiu indywidualnego człowieka.
Etyka życia społecznego	Podstawowe pojęcia i podziały. Moralność jako zjawisko społeczne. Życie człowieka w grupie. Małżeństwo, rodzina, wspólnota eklezjalna. Przedmiot oceny moralnej. Podmiot (intencje, motywy, racje) – działanie – skutki. Rys historyczny. Główne problemy etyki społecznej, sprawiedliwość, wolność, użyteczność, tolerancja, zagadnienia bioetyczne, kara, odpowiedzialność. Współczesne spory w etyce społecznej: liberalizm, marksizm, feminizm, utylitaryzm i inne.	Rozumienie podstawowych zasad obowiązujących w życiu społecznym.
Etyka seksualna	Somatyczny i psychiczny aspekt płci; dojrzewanie płci i popędu – zobowiązania moralne; osobowy wymiar płci; rozwój uczuć i wiodąca rola miłości; sens życia seksualnego; wstyd i wstydlivość; znaczenie instytucji małżeństwa; istota, rodzaje, podstawy obowiązku czystości seksualnej; odpowiedzialność moralna w przygotowaniu do małżeństwa i w małżeństwie; odpowiedzialne rodzicielstwo i sterowanie płodnością; prokreacja wspomagana, dewiacje seksualne i ich wpływ na małżeństwo/rodzinę.	Analiza i wartościowanie konkretnych postaw w seksualnym życiu małżeńskim i dojrzewaniu do małżeństwa.
Andragogika	Podstawowe pojęcia i zagadnienia andragogiki oświaty dorosłych i kształcenia ustawicznego. Dzieje rozwoju myśli andragogicznej. Andragogiczne poglądy wybranych współczesnych autorów, przedmiot, struktura i zadania andragogiki.	Rozumienie podstawowych pojęć i zagadnień z zakresu andragogiki, wyjaśnienie istoty i specyfiki andragogiki. Rozumienie zadań andragogiki.
Dydaktyka nauczania etyki	Kryteria doboru programów, podręczników i pomocy dydaktycznych. Osobowość i predyspozycje nauczyciela do zajęć z etyki. Konstruowanie zajęć z etyki (formułowanie celów-operacjonalizacja celów, dobór metod, technik nauczania, pomocy dydaktycznych, planowanie i ewaluacja zajęć.	Formułowanie celów lekcji z etyki, sporządzanie konspektu, metody pracy na lekcji z uwzględnieniem metod aktywizujących, właściwy dobór środków dydaktycznych do zajęć, komunikowanie się w praktyce szkolnej; umiejętność przemawiania i autoprezentacja. Wskazanie wzorca osobowego nauczyciela etyki.
Etyka biblijna Starego i Nowego Testamentu	Jedność i różnice etyki Nowego i Starego Testamentu. Sytuacja człowieka w Starym i Nowym Testamencie, Uzasadnienie norm postępowania i zasad etycznych w Piśmie świętym. Autorytet Boga. Cechy etyki biblijnej. Przykazania moralne. Dekalog. Przykazanie miłości. Osiem Błogosławieństw.	Przestrzeganie dekalogu i przykazania miłości.
Etyka zawodowa ze szczególnym uwzględnieniem	Znaczenie etyki zawodowej. Normy postępowania danej grupy zawodowej (nauczycieli), kodeks etyki zawodowej,	Zrozumienie wartości pracy dla człowieka, scharakteryzowanie kodeksów etycznych określających powinności

etyki nauczyciela	uniwersalne wartości zasady etyki zawodowej. Potencjalne atrybuty zawodu zaufania publicznego.	związanych z wykonywanym zawodem.
-------------------	--	-----------------------------------